

de natuurlijke kennisbron

Equivalentie van het EKO-keurmerk

*Vergelijkende studie naar
Europese Biologische Pluslabels*

*Chris J. Koopmans
Leen Janmaat*

LOUIS BOLK
I N S T I T U U T

Dit onderzoek is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van het Ministerie van Economische Zaken. De resultaten van dit onderzoek zijn tot stand gekomen in samenwerking met Wageningen UR en Bionext.

Resultaten van onderzoek vindt u op de website www.biokennis.nl en www.louisbolk.nl.

Vragen en/of opmerkingen over het onderzoek kunt u mailen naar: info@louisbolk.nl.

© 2014 Louis Bolk Instituut
Equivalentie van het EKO-keurmerk -
Vergelijkende studie naar Europese
Biologische Pluslabels
Dr. ir. Chris J. Koopmans, Ing. Leen Janmaat
Publicatienummer 2014-015 LbP
www.louisbolk.nl

Equivalentie van het EKO-keurmerk

Vergelijkende studie naar Europese Biologische Pluslabels

Introductie

Nederland heeft met het Eko-keurmerk een nationaal (privaat) keurmerk dat verduurzaming van de biologische sector erkent en voor de consument herkent. Het principe is vergelijkbaar met 'plus-keurmerken' voor biologische producten, zoals die in de ons omringende landen al langer gelden. Deze private keurmerken stellen aanvullende eisen bovenop de Europese regels voor biologische producten, maar elk plus-keurmerk legt wel haar eigen accenten.

Het Eko-keurmerk heeft samen met de sector al principes en ambities in de EKO-code vastgelegd en werkt nu aan de uitwerking van dit verduurzamingsprogramma. Het Eko-keurmerk heeft ook als doel om zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij de keurmerken in de ons omringende landen, te beginnen met Duitsland en België. De vraag is wat nodig is om te voldoen aan de specifieke eisen van de buitenlandse keurmerken en de coördinerende rol die het EKO-keurmerk daarbij kan spelen.

Het onderzoeksproject "Equivalentie EKO-keurmerk" is een beleidsondersteunend project. Hierin heeft het Louis Bolk Instituut met Stichting EKO-keurmerk en Bionext achterhaald welke duurzaamheidsthema's binnen de EU spelen en in de private merken van de ons omringende landen van belang zijn. Hoe wordt hieraan invulling gegeven? In Nederland kunnen we hierbij aansluiten en een herkenbaar EKO product aanbieden. Wellicht helpen plusmodules van het EKO keurmerk mee aan equivalentie met andere private keurmerken?

De onderwerpen en aanvullende eisen van Biogarantie, Bioland, Naturland en Biosuisse zijn naast elkaar geplaatst en vergeleken met de EU normen en specifieke Nederlandse interpretatie tot nu toe. Dit overzicht kan de achtergrond vormen waartegen toekomstige EKO-normen worden afgezet. Mogelijk bieden aanvullende EKO-normen straks ondersteuning bij de afzet van biologische producten in specifieke afzetkanalen en-gebieden. Binnen het project zijn ook bedrijven geïnterviewd met aandacht voor hun afzetperspectieven en wensen rondom aanvullende private EKO normen.

Resultaat

Bij de verkenning van private normen, komen een aantal aspecten naar voren waarin private merken verder gaan dan de Europese richtlijnen. Deze verschillen bieden kansen om te onderscheiden. Onderstaand worden de belangrijkste thema's met verschillen kort benoemd. Een totaaloverzicht van de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de 'pluslabels' is hier te vinden.

Gedeeltelijke omschakeling ofwel biologisch en gangbaar naast elkaar, is volgens de huidige EU-verordening mogelijk mits er voldoende scheiding is tussen de verschillende bedrijfseenheden. Een bedrijf dat biologische- en gangbare bedrijfstakken naast elkaar voert, roept vragen op. Welke principes volg je als ondernemer en is het risico van vermenging of besmetting niet extra groot? Voor Bioland, Naturland en Biosuisse is dit een reden om te eisen dat het gehele landbouwbedrijf

uiteindelijk wordt omgeschakeld naar biologisch. Overigens is het bij verwerking van bio producten wel gebruikelijk dat zowel biologische als gangbare producten over dezelfde verwerkingslijn lopen. Uiteraard is het verwerkingsbedrijf er wel verantwoordelijk voor dat verwisseling of besmetting wordt uitgesloten.

Regionale productie vormt voor Bioland en Naturland een leidraad, dat geldt met name voor de samenstelling van het voederrantsoen en specifiek het mengvoer. Zo stelt Bioland hoge eisen aan voersamenstelling en daarmee ook aan de traceerbaarheid van grondstoffen die in het mengvoer worden verwerkt. De grenzen die voor “regio” worden gehanteerd, zijn gedefinieerd met afstanden. Maar de basis is toch vaak de aansluiting van de betrokken bedrijven bij bijvoorbeeld Bioland of Naturland. In Nederland is de opvatting over regio daarmee een stuk ruimer dan bijvoorbeeld in Duitsland.

Natuur of biodiversiteit en de zorg voor het landschap is een vanzelfsprekendheid die veel consumenten al van biologische bedrijven verwachten. Veerkracht en zelfregulering hoort bij biologisch en het achterliggend idee is dan ook dat natuur en biodiversiteit kunnen bijdragen aan de veerkracht en zelfregulering van het landbouwsysteem. De vraag is of biodiversiteit hiervoor een middel is of een verplicht onderdeel behoort te zijn omdat natuur op een bio bedrijf thuis hoort. Op dit onderwerp schrijft Biosuisse duidelijke regels voor, namelijk dat minimaal 7% van het landbouwareaal beschikbaar is voor natuur inclusief bos, sloten en andere natuurelementen. Biogarantie vraagt om een verklaring van de ondernemer om invulling te geven aan ecologische duurzaamheid. Ook biodynamische boeren met Demeter keurmerk worden verplicht om ruimte te maken voor natuur (10%-norm) binnen het bedrijf.

Eigen voederverzorging en voederrantsoen zijn onderwerpen waarbij aanvullende normen zijn geformuleerd. Bioland stelt dat minimaal 50% en voor herkauwers 60% van het voer op eigen bedrijf is geproduceerd. Hierin kan worden samengewerkt met bedrijven in de eigen regio. Zowel Bioland als Naturland stimuleren samenwerking en uitwisseling tussen de bedrijven. Dit om kringlopen op bedrijfsniveau of in regioverband te sluiten. Biosuisse stelt ook eisen aan het voederrantsoen met als richtlijn dat herkauwers 90% droge stof uit ruwvoer opnemen en kippen 65% granen en/of zaden van peulvruchten in hun rantsoen beschikbaar hebben. Wat veebezetting betreft, gelden ook specifieke eisen voor pluimvee waarbij ook verplichte overkapte uitloop aan de stal is voorgeschreven. In Zwitserland zijn ook beperkingen op gebied van koppelgrootte met een maximum van 500 leghennen per koppel. Rondom voersamenstelling en ingrediënten zijn ook verschillen waarbij voor eiwitvoorziening in varkens- en kippenvoer meer of minder gedetailleerde normen zijn geformuleerd. Zo verbiedt Bioland het gebruik van vismeel in diervoeders.

Ook voor bemesting zijn meer gedetailleerde normen opgesteld. Bioland en Naturland hanteren een veebezetting van 1.4 GVE per ha wat neerkomt op 112 kg N per ha per jaar. Qua stikstofbemesting geeft Biosuisse weer meer ruimte tot 225 kg N per ha terwijl hier weer fosfaat aanvoer is gelimiteerd tot maximaal 60-80 kg P₂O₅ per ha. Voor Nederland zijn de fosfaat aanvoerbepalingen vastgelegd in onze mestwetgeving. Voor gebruik van gangbare mest zijn per land weer andere regels van kracht. Dit hangt deels samen met interpretatie van de EU

verordening, zo is er in Nederland voldoende biologische kippenmest beschikbaar en is het gebruik van gangbare kippenmest verboden. Bioland en Naturland verbieden het gebruik van zowel gangbare drijfmest als pluimveemest. Ook gebruik van bijproducten zoals bloedmeel en beendermeel zijn hier verboden.

Het verbruik van fossiele brandstoffen vormt een aspect van duurzaamheid. Behalve tractoren en machines zijn koelcellen en verwarmde kassen grootverbruikers van energie. Zowel Bioland als Biosuisse stellen grenzen aan het verwarmen van kassen in de winterperiode. Behalve voor opkweek doeleinden, staan zij het verwarmen van kassen in de periode van november tot maart niet toe. Alleen het vorstvrij houden (tot 5°C) is in deze periode toegestaan.

Overige onderwerpen zijn onder meer het gebruik van koper als gewasbeschermingsmiddel, CMS-hybriden bij koolgewassen en witlof. Maar ook de nanotechnologie. Vooral in de aardappelteelt, wijnbouw, hardfruit- en tomatenteelt is toepassing van koperhoudende middelen nog biologische praktijk. In Nederland zijn deze middelen door de gewasbeschermingswetgeving verboden. Zowel in Duitsland als Zwitserland wordt toepassing van deze middelen onder voorwaarden toegestaan. Waar de EU verordening de grens legt bij maximaal 6 kg koper per ha per jaar, stellen Bioland en Naturland de grens bij 3 kg. Afgelopen jaar is het gebruik van CMS-hybriden door diverse organisaties verboden, naar verwachting zal deze norm door afnemers worden overgenomen. Reden om dit voor Nederland tegen het licht te houden en te werken aan rassen die zonder deze techniek zijn ontwikkeld. Heikeler, maar nog niet erg onderkend, is misschien nog wel de regulering van de nanotechnologie. De aandacht hiervoor lijkt bij de meeste labels in de kinderschoenen te staan. Op de bedrijven zelf maar zeker in de handel mag toch worden verwacht dat de praktijk hier al mee van doen heeft.

Op het gebied van 'fair trade' en sociale verantwoordelijkheid tenslotte zie je de private labels nog worstelen. Biogarantie in Vlaanderen stelt bijvoorbeeld dat meer dan 10% van het geïmporteerd goed fair trade gecertificeerd moet zijn. Bioland wijst naar sociale verantwoordelijkheid van zijn bedrijven wereldwijd zonder daar hele sterke criteria aan te koppelen en Biosuisse verbiedt nadrukkelijk "land grabbing".

Conclusie

Met de resultaten van dit onderzoek zijn de aanvullende eisen voor deze keurmerken in kaart gebracht. Ze worden gebruikt bij de verdere verduurzaming van de sector bijvoorbeeld via het EKO keurmerk. Hiervoor blijft afstemming nodig met de betreffende keurmerken internationaal, maar vooral ook met de biologische (deel-)sectoren in Nederland.

Bijlagen: Overzicht belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen 'pluslabels'

Algemeen
Plantaardig
Dierlijk

Equivalentie EKOkeurmerk - Algemeen

Theme	 EU ¹⁾	 Biogarantie ²⁾	 Bioland ³⁾	 Naturland ⁴⁾	 BioSuisse ⁵⁾	 EKO keurmerk "proposed" ⁶⁾
Farm conversion	Partial farm conversion possible.		Conversion of the complete farm, exclusively organic production of all business branches is stipulated.	Mandatory full farm conversion.	Full farm conversion for full approval. "In conversion-lands" label is possible.	
Social responsibility	No specific regulation, national regulations apply.	Belgian legislation is adequate. Import:> 10% by weight of (developing) countries must purchase certified fair trade. Non-fair trade only with permission of motivation and BioForum.	2.6 Social Responsibility is basic requirement unauthorized use of the Bioland label if there is a clear social inequality.	Implementation of requirements governing social responsibility towards workers on Naturland farms world-wide.	"Land grabbing" prohibited. Chapter on social requirements including employment relations, health and safety, equality and employment rights.	Cycles (Kringloop) Social & Fair (Sociaal, eerlijk en maatschappelijke betrokkenheid)
Fair trade	No specific regulation, national regulations apply.	Fairtrade purchases, additional standards for imported products from FLO list (recognized bio equitable, ESR ecocert, Good Food Foundation, IBD Ecosocial, Max Havelaar, Minga, Oxfam, Rapunzel) or motivation for non-fair trade		Separate fair trade standard.	Limited chapter. Mainly "round table" discussions.	Social & Fair (Sociaal, eerlijk en maatschappelijke betrokkenheid)
Nano technology	No specific regulation, national regulations apply.	Nanotechnology is not allowed in organic processing, Standard: • The average particle size must be > 200 nm	Nanomaterials during production and processing prohibited.	Nano technology in production and processing forbidden.	Position paper: Forbidden in bio products and transparency in processing.	Pure and clean (Pure en schone productie)
Transparency	No regulation.	No regulation.	No regulation.	Organic management must be openly proclaimed to the public (sign on the farm), which allows neighbours, customers etc. to exercise a kind of "social control".	No regulation.	Transparency (Transparencies)
Nature and biodiversity	No regulation.	Signing of the ecological sustainability charter: the organic producer is committed to develop biodiversity on his farm by signing the ecological sustainability charter (Appendix 8 Biogarantie Implementation, monitoring and evaluating 'Sustainability plan' by participants. Guidance and control is coupled with sustainability plan's. The sustainability plan treats like a charter the following topics: 1. water 2. energy 3. waste management.	No additional regulation on top of EU	No additional regulation on top of EU	At least 7% of agricultural areas dedicated to the promotion of biodiversity including woodlands, ditches and unpaved tracks.	Biodiversity and Nature (Biodiversiteit en Natuur & Landschap)
Ecological sustainability	No regulation.		No regulation.	No regulation.	No regulation.	Energy and climate change (Energie & Klimaat)

1) Verordening (EG) Nr. 834/2007 en (EG) Nr. 889/2008.

2) Biogarantie Lastenboek September 2013, www.biogarantie.be

3) Bioland Richtlinien, November 26th 2013, www.bioland.de

4) Naturland Richtlinien Erzeugung, 05/2013 www.naturland.de

5) Bio Suisse standards, edition 1 January 2012; www.bio-suisse.ch

6) Bijlage 4 Enquête onder boeren en telers tav agrarisch programma EKO-keurmerk, versie 20130609

Equivalentie EKOkeurmerk - Plantaardig

Theme	 EU ¹⁾	 Biogarantie ²⁾	 Bioland ³⁾	 Natuurland ⁴⁾	 BioSuisse ⁵⁾	 EKO keurmerk "proposed" ⁶⁾
Risk factors	No specific regulations, general principles and national legislation.	No regulation.	When selecting the location for growing, the burden through pollutants from environment and the former agricultural use shall be considered.	Possible risk factors (dangerous waste, emission sources, and sources of contamination e. g. discharge of sewage sludge) must be eliminated.	Holdings exposed to considerable pollution may be excluded.	None
Legumes	No specific regulations, general principles apply.	No regulation.	Soil preparation must be carried out in such a manner that the natural soil structure is not excessively disturbed and that a loss of nutritional content and unnecessary expenditure of energy are avoided.	Minimum percentage of legumes in the main crop (e. g. clover grass) in crop rotation is required, a prerequisite which must be complied with before additional organic fertilisers can be purchased. Legumes bind nitrogen from the air and are the most natural form of fertiliser. Growing legumes enriches the variety of crop rotation and reduces disease pressure.	Rotation of minimum of 20% soil building crops (e.g. grain legumes, green manure, leys etc.). Outside growing season cover crop on at least 50% of open tillage areas.	Soil quality (Bodemkwaliteit)
Fertiliser amount	The total amount of nitrogen fertilisation is not limited. The share of fertiliser from animal husbandry (farm-produced fertiliser) is limited to annually 170 kg N per ha. (EC Reg 889/2008 Art 3, 15, Annex 4).	No regulation.	In agriculture, the amount of fertilisation refers to the permissible stock of animals per area. Annually permissible are max. 1,4 manure units (MU) per ha, which corresponds to 112 kg N (nitrogen) per ha and year. At vegetable and ornamental gardening the total use is limited to 110 kg nitrogen (greenhouse 330 kg), at fruit growing and in nurseries to 90 kg, for hop to 70 kg N. In viticulture the amount of nitrogen is limited to a total 150 kg/ ha within a 3-years cycle.	Total amount of fertiliser (from the farm's own livestock and external fertilisers) restricted to 1.4 DU/hectare = 112 kg nitrogen/hectare/year. (Higher amounts are only permitted for special crops, e. g. in vegetable growing. (DU = dung unit (1.4 DU corresponds to the excrement of two adult cattle)).	Total amount of nitrogen in field fodder and field vegetable production limited to 225 kg N per ha and 80 kg P ₂ O ₅ per ha. Root crops and cereals: 180 kg N per ha and 60 kg P ₂ O ₅ per ha. Fruit and viticulture 100 g N per ha and 30 kg P ₂ O ₅ per ha.	Cycles (Kringloop)
Fertilisers additional purchases	No limitations.	No regulation.	For agricultural business the purchase is limited to max. 40 kg N per ha and year.	Permissible amount of commercial organic fertiliser which may be purchased is restricted to 0.5 DU/hectare.	No limitations.	Cycles (Kringloop)
Fertiliser sources	Using fertiliser from slurry, urine and poultry manure from conventional animal husbandry is allowed. Household waste is allowed in the case it is composted. National interpretation: at least 60% of fertilizers from A list. Conventional poultry manure no longer allowed	No regulation.	The use of conventional manure is strongly limited with regard to quantity, besides only permissible in the form of manure from cattle, sheep, goat and horses. The use of slurry, urine and poultry manure from conventional animal husbandry as fertiliser is forbidden.	Restriction applicable to the source and kind of organic fertiliser purchased: priority is given to manure produced on organic farms. Only solid manure or fermentation residue from biogas plants (in limited quantities and subject to special regulations) may be purchased from conventionally managed farms. Conventional poultry manure and conventional liquid manure are completely prohibited.	Using fertiliser from slurry, urine and poultry manure from conventional animal husbandry is allowed. Household waste is allowed in the case it is not containing chemical residues.	Cycles (Kringloop)
Additional fertilisers	Dried blood, meat and bone meal are allowed.	No regulation.	Critical organic fertilisers like dried blood, meat and bone meal are forbidden.	Organic fertilisers like dried blood, meat and bone meal are forbidden and also household (GFT) compost.	Products and by-products of animal origin allowed (like dried blood, meat and bone meal are allowed).	Cycles (Kringloop)
Biogas	No regulations.	No regulation.	Fermentation residues from biogas plants in which only conventional substrates are fermented, may not be used as fertiliser at Bioland.	Biogas plants of Natuurland farms may only use a limited proportion (30%) of plant materials from conventional production. The selection is therefore severely limited.	No regulations.	Cycles (Kringloop)
GMO		No regulation.	Prohibition of plant genetic engineering.	Prohibition of plant genetic engineering applicable immediately and directly to the entire farm, even in the case of gradual conversion to organic.	GMO prohibited.	Pure and clean (Pure en schone productie)
CMS hybrids	CMS-hybrids are allowed.	No regulation.	Prohibition of CMS hybrids.	Prohibition of CMS hybrids.	Not regulated. Hybrids in cereals prohibited (except for maize).	Seed and planting material (Rassen, zaai- en pootgoed)
Pyrethroids and chemically synthesised inputs	Use of pyrethroids (synthetic insecticides) may be used in case of pest at fruit crops in the Mediterranean region. Approval of chemically synthesised inputs (art. 4c) can be given in exceptional cases. Use of pesticides is limited by national regulations.	No regulation.	Chemical-synthetic pyrethrines may not be used.	Prohibited.	Prohibited.	Pure and clean (Pure en schone productie)

Equivalentie EKOkeurmerk - Plantaardig

Theme	 EU ¹⁾	 Biogarantie ²⁾	 Bioland ³⁾	 Naturland ⁴⁾	 BioSuisse ⁵⁾	 EKO keurmerk "proposed" ⁶⁾
Copper	In case the national certifications of plant protection products permits, the permissible quantity of copper is limited to 6 kg per ha and year and this value can be exceeded in individual years under certain conditions. In some EU countries (NL) copper as pesticide is forbidden by national law.	No regulation.	The use of copper for plant protection is limited to max. 3 kg (hop 4 kg) per ha and year.	The use of copper for plant protection is limited to max. 3 kg (hop 4 kg) per ha and year.	The use of copper is limited to max. 4 kg per ha per year in vegetables, potatoes, wine, hop and stone fruit, soft-fruit 2 kg per ha per year and pome fruit 1.5 kg per ha per year.	Pure and clean (Pure en schone productie)
Containers/sacks	It is possible to grow in sacks or containers and based on nutrient solution. Differences between EU countries because of interpretation. National interpretation forbids growing in sacks.	No regulation.	Not permitted.	Not permitted.	No specific prohibition.	Soil quality (Bodemkwaliteit)
Mushrooms	The substrate may contain conventional manure for up to 25 volume %, if no organic manure is available.	No regulation.	All components of agricultural origin in the mushroom substrate have to come from organic production.	Organic source materials, components and supplementary substances of the substratum must come from organic production.	Only organic and/or mineral substrates according to annex may be used.	Soil quality (Bodemkwaliteit)
Peat	No limits for use of peat in horticulture.	No regulation.	In case of growing young plants max. 80 % peat may be used in the substrate, for pot cultures max. 50% peat.	In case of growing young plants max. 80 % peat may be used in the substrate, for pot cultures max. 50 % peat.	"The use of peat for the cultivation of planting material should be as limited as possible" and not contain more than 70% peat.	Pure production (Pure productie)
Greenhouse heating	No regulation.	No regulation.	In case of heating with fossil fuels (oil or gas), in winter, greenhouses shall only be saved from frost (except for the growing of young plants and potted herbs).	Greenhouses may be heated for an appropriate limited period to lengthen cultivation in the autumn and to begin it earlier in the spring. The aim should be the lowest energy consumption possible for each area cultivated and an eco-friendly method of energy production. Investment in constructional measures (heat insulation with suitable covering materials and energy reflectors, combined heat and power, heat pumps, heating with solar energy, methane gas, wood cuttings, natural gas) should be made to shorten the necessary heating period and reduce outside energy requirements.	Energy used for crops under cover should be kept to a minimum. Isolation greenhouse U-Wert from max. 2,4 W/m ² K, if not: Heating to a maximum 5°C from November to March.	Energy and climate change (Energie & Klimaat)

1) Verordening (EG) Nr. 834/2007 en (EG) Nr. 889/2008.

2) Biogarantie Lastenboek September 2013, www.biogarantie.be

3) Bioland Richtlinien, November 26th, www.bioland.de

4) Naturland Richtlinien Erzeugung, 05/2013 www.naturland.de

5) Bio Suisse standards, edition 1 January 2012; www.bio-suisse.ch

6) Bijlage 4 Enquête onder boeren en telers tav agrarisch programma EKO-keurmerk, versie 20130609

Equivalentie EKOkeurmerk - Dierlijk

Theme	 EU ¹⁾	 Biogarantie ²⁾	 Bioland ³⁾	 Natuurland ⁴⁾	 BioSuisse ⁵⁾	 EKO keurmerk "proposed" ⁶⁾
Husbandry practices	Permissible number of animals for poultry and pigs: 230 hens, 580 chicken, 14 fattening pigs per ha.	No regulation.	Permissible number of animals is: 140 hens, 280 broilers and 10 fattening pigs per ha.	The permissible stocking density (animals per hectare) is stringent, to guarantee an even balance between fodder and the area to which their manure is applied: maximum stocking density per hectare: 140 hens, 280 broilers, 10 fattening pigs.	In lowland areas (valleys), the stocking rate must not exceed 2.5 LU/ha agricultural area. In mountain areas or under marginal conditions, the stocking rate must be reduced in accordance with Art. 2.1.8. and the Instruction on "Nutrient supply".	Animal health and welfare (Dierengezondheid en -welzijn)
Cattle trainer	No special regulations.	No regulation.	The use of a "cow trainers" is prohibited.	Prohibition of cow trainers	Prohibition of cow trainers.	Animal health and welfare (Dierengezondheid en -welzijn)
Laying hens	Laying hens inside max 6 m ² and outside 4 m ² max if 170 kg N/ha/year is not exceeded.	No regulation.	Laying hens: When calculating the free-range areas, at least 4m ² in a perimeter of 150 m has to be available. Daily access to exterior green area shall be granted with exception for official directions. Plants must grow in the majority of the outside area.	Laying hens: When calculating the free-range areas, only those areas are included which the birds actually do use (no areas beyond 150 m from shed). Outdoor access is mandatory at all times. In bad weather an additional roofed forecourt has to be provided in addition to the prescribed grassland, as part of the free-range area. This both accommodates the birds, natural behavioural patterns and allows for the best hygienic conditions. The roofed forecourt must be accessible all year round.	The minimum area of pasture that must be available per laying hen is 5 m ² . In paddock systems the minimum area of pasture that must be available per laying hen is 2 m ² . The grazing area must contain structural elements providing shade and protection from predators. The laying hens must have access to an outdoor climate shelter with a dust bath.	Animal health and welfare (Dierengezondheid en -welzijn)
Aviaries	No special regulations.	No regulation.	Maximum stocking density for hens kept in aviaries: 13 laying hens per square metre of floor space.	Maximum stocking density for hens kept in aviaries: 12 laying hens per square metre of floor space.	The maximum flock size is 250 laying hens. In case of three-dimensional housing systems (water and feed at different levels), flock size may be increased to a maximum of 500 birds. A maximum of 4 flocks are permitted per house. It is recommended that cocks be kept.	Animal health and welfare (Dierengezondheid en -welzijn)
Rearing of young hens	No special regulations. National rules apply based on animal welfare legislation	No regulation.	Special regulations.	Separate specific regulations for rearing of pullets e. g. feeding with organic fodder, no coccidiostatics, chicken runs available even at this stage.	Specific regulation on rearing of pullets e.g. like free range, max flock size of 1000 pullets and max of floor space.	Animal health and welfare (Dierengezondheid en -welzijn)
Fodder	Only for ruminants and horses at least 60 % of the fodder has to come from the own business or from a regional cooperation of organic farms. Only for pigs and poultry up to 80% of the fodder can be purchased.	No regulation.	Only for ruminants and horses at least 60% of the fodder and for all the other animals at least 50% of the fodder shall originate from the farm itself or from a regional cooperation of organic farms.	Self-sufficiency with farm-grown fodder is to be aimed at; at least 50% of the fodder must come from the farm itself also for pigs and poultry (nutrient cycle) (or from a neighbouring farm which supplies fodder under a contractual agreement approved by Natuurland and, in return, applies the manure from its partner's farm to its own fodder crops).	Livestock feed to be produced on the farm and bought-in feeds as supplements only and, where possible, should be certified organic. At least 90% of dry matter consumed by ruminants must be supplied as fresh, dried, or ensiled roughage, calculated per livestock category. For poultry, the fattening ration must contain at least 65% grains and grain legumes (or their products and by-products) and oilseeds (or their products and by-products).	Cycles (Kringloop)
Conventional feed	Generally 100% organic feeding stuff. If organic components are not available, conventional components may be fed, namely: Max. 5% for pigs (also during final fattening) and max. 5% for poultry. There are no further limitations regarding the permissible components.	No regulation.	Generally 100% organic feedstuff. Following exceptions are possible only if organic components are not available and there is danger of nutrient deficiency. In that case conventional feeding stuff can be used up to a max. 5 % for pigs (but only for suckling sows, piglets and during fore-fattening period, not during final fattening), max. 5 % for poultry. Permissible components are only the protein feedstuffs potato protein or gluten of maize.	Conventional components for protein feed of pigs and poultry up to 5% until 31.12.2014 allowed.	Maximum of 10% non-organic and 60% of conversion-to-organic of total dry matter apply.	Cycles (Kringloop)

Equivalentie EKOkeurmerk - Dierlijk

Theme	 EU ¹⁾	 Biogarantie ²⁾	 Bioland ³⁾	 Naturland ⁴⁾	 BioSuisse ⁵⁾	 EKO keurmerk "proposed" ⁶⁾
Positive list	Fish meal is permissible as feedstuff component for example for poultry.	No regulation.	Fish meal is not permissible as feedstuff component.	The positive list of feed for monogastric mammals and birds (pigs, poultry) which is not yet available in sufficient quantity from organic sources, is restricted to a very few protein feedstuffs.	Organic feeds in accordance with the Swiss Ordinance on Organic Farming and non-organic feeds can be used in accordance with Annex 5 "Permitted non-Bud feedstuffs" of Bio Suisse standards. The addition to ruminant feed of animal proteins, animal fats, protected fats and proteins, propylene glycol, propionic acid, and other substances and additives that are not suited to ruminant digestion is prohibited.	Cycles (Kringloop)
Silage	No regulations.	No regulation.	Exclusive feeding with silage throughout the year is forbidden. In summer, mainly green fodder.	Exclusive feeding with silage throughout the year is forbidden. In summer, green forage must be offered.	No regulation.	Cycles (Kringloop)

1) Verordening (EG) Nr. 834/2007 en (EG) Nr. 889/2008.

2) Biogarantie Lastenboek September 2013, www.biogarantie.be

3) Bioland Richtlinien, November 26th, www.bioland.de

4) Naturland Richtlinien Erzeugung, 05/2013 www.naturland.de

5) Bio Suisse standards, edition 1 January 2012; www.bio-suisse.ch

6) Bijlage 4 Enquête onder boeren en telers tav agrarisch programma EKO-keurmerk, versie 20130609